

Стоїцизм на кожен день. 366 роздумів про мудрість, стійкість і мистецтво жити

Раян Голідей

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Антоніна Ящук

© Видавництво «Наш Формат». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Зразок практики, якої дотримувалися пізні стоїки

Епоха пізніх стоїків — друге століття нашої ери. Із текстів Епіктета й Марка Аврелія видно, як філософська думка того часу активно працювала над питанням цілісності особистості й розвитком доброчесності. У книжках П'єра Адо та Ентоні Артура Лонга (див. список рекомендованої літератури) запропоновано поділ на три вчення в Епіктета. Ми розвинули цей підхід і подаємо його в таблиці, яка демонструє прогресивну природу порад пізніх стоїків щодо життя й діяльності у світі. У цій таблиці зведено три топоси (теми, царини вивчення) й три різні рівні тренувань (аскезис), які пропонує Епіктет, а також показано, як вони пов'язані (указано в П'єра Адо) з прагненням до доброчесності в Марка Аврелія. Таблицю створено на ключових фрагментах з Епіктета:

Є три царини, у яких потрібно вправлятися людині, що хоче бути мудрою і доброю. Перша — питання бажань і небажань: щоб ніколи не переходити межу в бажаннях і не наштотхнутися на те, що їм перешкоджає. Друга — питання поштовхів до дії або бездіяльності, ширше — питання обов'язку: щоб людина робила щось тільки з добрих причин і уникала недбальства. Третя — питання звільнення від помилкових висновків, питання врівноваженості й загалом суджень, наскільки наш розум довіряє власним висновкам. Серед цих царин головна й найнагальніша — перша, у якій ідеться про пристрасті, адже сильні емоції виникають тільки тоді, коли ми неправильно керуємо власними бажаннями й небажаннями.

Епіктет, «Бесіди», 3.2.1–3а

Ось чому філософи застерігають нас не задовольнятися самим навчанням, а радять тренуватися й відпрацьовувати. Бо минає час — і ми забуваємо все, що вивчили, робимо, зрештою, протилежне. І

думки наші протилежні до тих, які мали б бути в нас у голові.

Епіктет, «Бесіди», 2.9.13–14

На кожному рівні таблиці ми розмістили основні терміни. Це прогрес (прокопе) у віддаленні від неправди, хибних вражень і помилок (за допомогою контролю над спонуками) і наближенні до більш ясних суджень і знання (цілісність особистості). Висвітлено в таблиці також ступені інтенсивності тренування (вивчення / мантано, практикування / мелетао та інтенсивне вправляння / аскео), які реалізуються за допомогою виправлення звичок, правильних учинків, а також покращення суджень через доброчесне життя. Після таблиці пропонуємо вашій увазі анотований словник основних для стоїків термінів і понять.

Три дисципліни для вчинків

...

Далі — у повній книжці «Стоїцизм на кожен день. 366 роздумів про мудрість, стійкість і мистецтво жити».

nashaknyga.com.ua